

Dansk
Litteratur-Tidende
for 1831.

No. 48.

Forsendes, ifolge Kongl. allernaadigst Tilladelse, med
Brevvosterne i Danmark og Hertugdommene.

Den danske Billedhugger *Bertel Thorvaldsen* og hans Værker. Ved *J. M. Thiele*, Professor, Secretair ved det Kongelige Academie for de skjonne Kunster. Förste Deel med 81 Kobbertavler. Kjöbenhavn, paa Forfatterens Forlag i Thieles Bogtrykkerie. 1831. (I liden Folio). Hele Værket 30 Nbd. r. S.

Ligesom ovnævnte Værk er af udvortes Anseelse et af de skjonneste, der (ikke blot i Danmark) have forladt Pressen, saaledes er det af indvortes Gehalt et af de vigtigste, som vor Literatur har frembragt. Hr. Professor Thiele er i sit Foretagende rykket saa langt frem, og har skilt sig saa fortræffeligen ved det hidtil Ydede, at vi vel tor lykønske ham til dette Værk, skjont endnu een Deel staaer tilbage. Det

(48)

var en dristig Beslutning af en ung Mand: at knytte sit Navn som Biograph til Nutidens største Kunstners; men naar Talent og Udholdenhed, saaledes som her, forener sig med Begeistring, da fremkomme netop de Værker, som hædre Literaturen og Folket. Til denne Klasse hører nærværende Skrift, hvilket er saa omhyggeligen samlet, saa sindrigen ordnet og saa skjønt udstyret, at vi tor love Forfatteren derfor ei blot den allerede betydelige Løn, at vorde efter Fortjeneste paafjønnet af Samtiden; men ogsaa den endnu større: at hans Navn længe efter hans Død vil ledsgage Thorvaldsens. Vel behovede Thorvaldsen ikke at befrygte sit Navns Glemsel; hvo der har reist sig saadanne Minder, hans Erindring vil ikke udøse, om han end — caret vate sacro. Ligesom Grækenlands Phidias lever i sine Værker og i en usorvanskelig Tradition, uafhængig af al Skrift: saaledes vilde ogsaa Nordens Phidias leve gjennem alle kommende Slegter, om end intet Literaturværk beskrev hans Levnet og Arbeider. Men hvis Thorvaldsens Navnkundighed og hans monumenta are perenniora ei trængte til slig Beskrivelse og Afsildning, saa trængte det danske Folks Læn nemmelighed, dets Sympathie og den bedre Deels Kunstsands desto mere dertil. Fortalen viser, at Professor Thiele ogsaa har betragtet sin Opgave i dette rigtige Lys. Det var ham — saa ofte han i Rom betragede, og, hvad der er det samme, bemindrede sin navnkundige Landsmands Arbeider — et dybt Savn, at det fælleds Fødeland maatte være

udeelagtigt i denne Glæde og fun af den store Kunstners Værker nyde en Ære, som det selv ikke kjender tilfulde. Dog var det først ved Afskeden fra Rom og Thorvaldsen, da Denne yttrede: "Jeg beklager, at Ingen endnu har tænkt paa min Biographie," at Hr. Thiele "blev greben af den Tanke, som i de paaførende sex Aar fulgte ham under det kjørreste Arbeide." Hr. Thiele erkærede strap, at han med Glæde vilde anvende sin Tid og sine Evner for at opfylde Kunstnerens og sit eget Ønske, men betingede sig derhos Thorvaldsens Meddelelser og Bisstand til dette Værk. Thorvaldsen henviste ham til et curriculum vitae, som han nogle Aar tidligere havde dicteret Doctor Estrup (nuværende Director for Sorøs Akademie) til Brug for de Kongl. Ordeners Archiv i Kjøbenhavn. Foruden dette utrykte Hjælpemiddel frembød Literaturen vænde vigtige Meddelelser til Thorvaldsens Biographie, det ene af Fru Brun (forsattet paa Lyd), men oversat i Athene, Januar 1815) det andet, af sal. Justitsraad Haste, Thorvaldsens Ungdomsven, i Nisses Archiv 16de Bind. Af disse Skildringer fremgik for Fors. et temmelig klart Billede af Kunstnerens Ungdomsliv; men der stod endnu meget tilbage, deels at udfylde, deels at bearbeide. Af den Kilde, der maatte synes den Fremmede ligesaa let tilgjængelig som riig paa Tilsredsstillelse, nemlig Thorvaldsens egne skriftlige Meddelelser, kunde Prof. Thiele kun sparsomt øse; thi deles er det om Thorvaldsen et bekjendt Sagn (foranlediget ved hans egen Uttring) at han hellere modellerer to

Buster end skriver eet Brev; deels erfares af adskillige Ytringer her i Bogen, at Kunstnerens Hukommelse ingenlunde er saa tro, som hans Phantasies Skaber: Enne er undtsommelig. Adskillige ei uvigtige Momenter af Thorvaldsens Liv, om hvilke Fore-spørgsel til ham er skeet, ere allerede udfaldne af hans Erindring; og dette gjelder ei blot om hans Barndomshistorie (hvac enhver af os veed om sin Barndom, skyldes jo mest Traditionen); og denne blev tidligenv uvis baade om Thorvaldsens Fodselsdag og hans Fodessted: dog kunne vi med Grund acquiescere ved det af Thiele antagne Datum: at han er fød i Kjøbenhavn den 19de Novbr. 1770); men det gjelder ogsaa om nogle senere Begivenheder i hans Liv. Professor Thiele har ikke forsømt at efterforske fjern og nær, i Skrifter og Archiver, hvor nogen Efterretning kunde være at finde. Det er ogsaa nu og da lykkedes ham at opdagte Bidrag, hvor Ingen ved første Dækast venter at finde Lys i Kunstner-Historien i Ex. i Admiraltetets Archiv. Grunden dertil er, at Thorvaldsen gjorde sin første Rejse til Søes, paa Fregatten Thetis i Aaret 1796, og i Commandorens Indberetninger til Admiraliteten fandtes naturligvis, vel ikke nogen Charakteristik af den unge Billedhugger, men dog udforslige Efterretninger om Krydstoget, som Thorvaldsen uventet kom til at gjøre med, og noget om Rejsefabet. Nærmere laae det Biographen, at benytte de lærde Æslenderes genealogiske Flid til at oplyse sin Helts origines. Disse gaae tilbage saa langt som

Nordens Historie, folgelig til vort Fædrelands mythiske Tidsalder. Det er beviist, at Bertel Thorvaldsen nedstammer, dog ikke paa Sværd-siden, men igjennem quindelige Sidelinier, fra Kong Harald Hildetand. Hans Stamtable har Hr. Professor Magnussen meddeelt Forsatteren; den skyldes for største Delen Islands lærde Annalist, Hr. Sysselmand John Espolin, som har samlet og ordnet den efter Opsordning af Thorvaldsens Ungdomsven, Hr. Kammeraad Breiem. Vistnok trænger en Mand som Thorvaldsen ikke til Aner; og ihvor hoit han elster Billeder, har han sagtens ikke større Glæde af sine heraldiske imagines, end Napoleon af dem, Smigrerne paadigtede ham, men som han afviste med de bekendte Ord: "Det er noget større at ståtte et nyt Dynastie, end at nedstamme fra et gammelt;" alligevel er det for Alle, som have historisk Sands, interessant at kjende en berømt Mands Forfædre, hvorfor vi ogsaa takke alle Bedkommende for denne mærkelige Stamtable.

Det er en gammel Bemerkning, at store Mands Fodselsomstændigheder gjerne ere indhyllede i Morke, ret som Clio, efter Aftale med Parcerne, fandt Fornoielse i at sætte sine Dyrkeres Divinationsevne på Prøve. Ligesom 7 Stæder i Grækenland fordum stræde om den Ære at have frembragt Homer, saaledes har Island og Danmark stridt om den Hæder, at være Thorvaldsens Fodessted. Det kunstige Kjøbenhavn har beholdt ogsaa dette Fortrin; men Island kan være stolt af, at vor Kunstners Forfædre i

mange Slægtfolger have levet der, og at hans Bedste, fader Thorvald Gotskalksen var Proost i Myklabye (hvilket Sogns Kirke derfor Thorvaldsen har tiltegnet en Foræring af sin bekjendte hellige Dobefont). Her fødtes 1740 hans Fader Gotskalk Thorvaldsen, som, da han voxede til, lagde sig efter Billedskæreriet og reiste til København for der at søge sit levebrød ved denne Haandtering. Han giftede sig her med en Præstedatter fra Jylland, Karen Grønlund, som blev vor Kunstners Moder, efter hvem han skal have arbet mange af sine elskværdige Egenskaber, tilligemed Faderens Lyk til Billedværk, hvilken Lyk dog hos Faderen aldrig uddannedes til Kunstnerfærdighed. (han fandt sit Underhold ved at udskære Ornamenter i Træ, og arbeidede som Billedhugger paa de private Skibs værster i København, men var — efter Professor Thieles Forskring — ingenlunde Kunstner.) Faderens Kammerader, gamle Skibstommermænd, have fortalt, at de vel erindrede, hvorledes Bertel, en smuk lyshaaret Dreng, ofte kom at besøge sin Fader paa Arbejdsplassen, og at han var afholdt af Alle, som saae ham. Forældrenes tarvelige Raar tillode dem ikke at anvende meget paa Sonnens Undervisning; alligevel maae hans Anlæg til Kunsten have robust sig for hans 11te Aar; thi i Aaret 1781 sendte Faderen — efter Opmuntring af en Huusven — sin Bertel til Kunstakademiets Skoler, hvilke nu ere stolte af hans Navn og opfyldte med hans Messer værker.

Thorvaldsens første Lærer var Hans Cleo; men snart steeg han op til de højere Classer, og fik berømtere Mænd til Veiledere. 1786 opflyttedes han til Modelskolen — et vigtigt Moment i hans Kunstmåndskondition, deels fordi han her begyndte at danne i Leer, deels fordi han, Naturens trofaste Son, her først ledtes til at studere Naturens Mystier i det Nogene. I blandt Akademiets Professorer udmærkede sig den Gang Wiedewelt som Billedhugger og A b i l d g a a r d som Maler. Vor Thorvaldsen har Forpligtelse imod Begge; dog skylder han A b i l d g a a r d mest, som den, der fulgte ham i sin Udvikling med meest Opmærksomhed, og efter hvem han i sine første Arbeider især har dannet sig.

Det har en særegen Interesse at sætte sig ind i store Mænds tidligste Situationer og lægge Mærke til, hvorledes den himmelstke Genius lidt efter lidt har udfoldet sine Vinger, eller (for at blive i Thorvaldsens egen Anskuelse) hvorledes Lyset tændes i Sjælens Lønkkammer, idet den bevingede Engel gyder Olie i Lampen (see Basreliefet a Genio lumen). Vi ville derfor lade Forfatteren skildre os den sexten-aars Dreng, saaledes som han var, da han vandt Academiets første Præmie. Skildringen findes Side 4 og 5: "Allerede hos Drengen viste sig den rolige og dybsindige Alvor og det sjonne indre Liv, som siden, efter hans Udvikling, er blevet ham saa egent. Han talede kun lidet, og hans Svar vare forte og bestemte, og, ligesom de nu ikke sjeldent ere lidt epigrammatisk spidsede, vare de dengang ofte i deres

lige fremme Naturlighed pudseerligt træffende. Naar han stod ved sit Tegnebret, var han saa tans og ordknap, at han sjeldent svarede med Ja eller Nei, naar han kunde lade det være nok at nikké eller ryste med Hovedet. Forlangtes hans Naad eller Hjælp ihenseende til en Tegning, da svarede han, efter et hurtigt, men let opfattende Blik paa Sagen, blot ved at pege med Fingeren. Men med alt dette forbandt han en ualmindelig hoi Grad af Blidhed og Godmodighed. Med en ejerlig Sjel levede han i sit Arbeide, men havd der laae udenfor den Kreds, hvori hans Tanker bevægede sig, var ham ligegyldigt og fremmedt. Hans Tegninger, hvis Contourer varer varer saa svagt angivne, at de næsten ikke vare synlige, gjennemfortes med den samme rolige Flid fra Hovedet indtil Taaen." Hertil føie vi en interessant Anekdot fra samme Tid. Han forberededes til Confirmationen hos Prost Høy er ved Holmens Kirke. Han sad langtnede mellem de andre fattige Drenge og udmærkede sig, efter hans egen Fortælling, just ikke ved sine Kundskaber. Engang skete det her, at Proosten, hvis Broder var Academiets døværende Secretair, blev, ved at nævne hans Navn, opmærksom, og spurgte: "Er det maaske hans Broder, som nylig har vundet Medaillen?" Og da Thorvaldsen dertil havde svaret: "Det er mig selv!" blev Proosten ved dette Svar saa overrasket, at han satte ham overst iblandt Drengene, og kaldte ham siden Monsieur Thorvaldsen — en Udmærkelse, der har gjort et saa uudsletteligt Indtryk paa den

store, med Eresbevisninger overviste Kunstner, at han endnu gjerne fortæller den, saa ofte Talen er om hans Ungdom.

Det ældste Arbeide, som havdes af Thorvaldsen, er et lidet Basrelief, en hvilende Amor, som han modellerede 1789 for den store Solpræmie, der ogsaa tilkjendtes ham. Man gjenkender deri tydeligen Albildgaards Indflydelse. Men vigtigere er den bemærkning, at det især var denne herlige Maler, som bevarede Thorvaldsen for Kunsten, da hans Fader, som trængte til Sonnens Hjælp, ønskede at faae ham anbragt ved sit Haandværk. Han hjalp Faderen ved mangt Arbeide; men han blev sin Muse tro.

(Slutningen følger).

Sophrosyne. Et Tidsskrift for den populaire Philosophie. Første Bind. Udgivet af Pastor H. Bastholm.

(Slutning, se No. 47.)

(3 Cap. §. 4). Naar Forfatteren benævner Varmestof, Lys, Flid, electric Materie, magnetisk Materie og Electricitetens og Magnetismens indbyrdes Forbindelse — som subtile Stoffer, hvoraf den physiske Verden bestaaer, saa er herimod at indvende, at det deels er megen Trivl underkastet, om disse imponderable Bæsener medrette kaldes Stoffer, deels er det urigtigt at sige, at den physiske Verden bestaaer.

Sproget i dette Skrift fortjener ikke saamegen Noes for Correcthed som for Lethed; det bører hist og her Præg af Hastværk. Sjeldne ere dog Perioder som denne (S. 1, L. 17—21.) "Tid og Kræfter række ikke saa langt som man haaber; hos ham have de sidste betydeligt aftaget, og dog vil man (ville vi) nodig (,) at Frugten af sin (vor) Glid og at (bor udelades) det (,) som saa ofte har trostet eller oploftet vor egen Sjæl (,) skal aldeles gaae til Spilde for Verden; men maastee han anseer det for vigtigere (,) end det er, og at (maastee) der var Intet tabt ved at fortie det." S. 3 L. 26 staar: "Da vi første Gang betragede Jomfruen (,) var endnu næsten hændes (dens) hele Legeme, saa.vidt den er bedækket med sin Sneekappe, oplyst af Aftensolen." S. 3, L. 32: Chrystallerne. (S. 190 staar rigtig Krystaller.) S. 4, L. 7: det sandselige (sandfæltig) Behagelige. L. 9: Phoenomener (Phænomener.) S. 5, L. 4 fra neden: hvis azurblæs Farve gav dem i en Afstand Liigheden (Liighed) med det (den) skjønneste Granit."

Trykfeil ere hyppige, f. Ex. S. 1, L. 2: hvilket istedenfor hvilket. L. 3: ; istf., . L. 4: , flettes efter viiste. L. 22: , flettes efter blive. L. 23: , flettes efter de. L. 26: , istf.; . L. 5 fra neden: det istf. dette. L. 3 fr. n.: udelade istf. udlade. , flettes efter Ugeblad. L. 2 fr. n.: ; istf., paa 2 Steder.

Endnu bør anmørkes en Anledning til at So phrysyne maastee ikke er læst saameget, som den

D a n s k Litteratur-Tidende for 1831.

No. 49.

Forsendes, ifolge Kongl. allernaadigst Tilladelse, med
Brevposterne i Danmark og Hertugdommene.

Den danske Billedhugger *Bertel Thorvaldsen* og hans Værker. Ved *J. M. Thiele*, Professor.

(Slutning, see No. 48.)

Loddet var nu kasset, og Banen til Udgørelighed var aabnet for Ynglingen. Naar vi antage, at Thorvaldsen naaede Fortjenestens og Navnkundighedens Spidse med Alexanders Triumph tog i Aaret 1812, da kunne vi erindre hans Culminationspunkt ved et universalhistorisk Moment: Napoleons høieste Magt; og fremdeles bemærke, at ligesom Kunstnerens høyerste Sejervinding falder sammen med den vældige Seierherres Historie, saaledes falder Thorvaldsens egentlige Indtræden i Kunstnernes Rekke sammen med en i Danmarks Historie vigtig

(49)

og glæderig Begivenhed: Kronprinds Frederiks Formæling og Kronprinsesse Marias Indtog i Nejdentsen. Thorvaldsen modellerede den sjonne kongelige Bruds Medaillon; men forstod ikke at drage Fordeel af sit Arbeide. Han solgte for en ringe Betaling den færdige Model til Gipseren Negoli, som skal have haft en betydelig Indtægt deraf.

Som et elskværdigt Træk i Ynglingens sædelige Charakteer udhæve vi, at hvor vigtigt det var ham at arbeide efter sjonne quindelige Modeller, affskyede han dog at søge saadanne paa usommelige Veie. I blandt de Kunstnere, der bidroge til Thorvaldsens Uddannelse, maa erindres Maleren Asmus Jacob Carstens. Som Thorvaldsens fortrolige Venner og Kunstbrodre nævnes Grossch, Probsthain og Friessch. De hed de fire gode Venner i Grønnegaden, og da Tiden nærmede sig, at Thorvaldsen skulde concurrere for den mindre Guldmedaille (1791), havde den unge beskedne Billedhugger gjerne unddraget sig derfra; men de tre Venner tilraabte ham hver Aften ved Skilsmissen: "Thorvaldsen! tænk paa Concursen!" hvilke Ord imellem dem blev til et Mundheld.

Efterat denne Pris var vundet ved Basrelieffet: Heliodor, som udjages af Templet, lod Grev Chr. F. D. Reventlov det afforme; og denne ødle Statsmand fremtræder fra denne Tid af som Kunstnerens Velhunder og Forfremmer. (Ogsaa Bernstorfs og Schimmelmanns Navne forekomme siden paa en hæderlig Maade i hans Bio-

graphie). Den næste store Concurs nærmede sig, og Thorvaldsen funde nu (1793) efter to Aars raske Fremskridt, roligere end forrige Gang, lade sig indelukke i Logen for at udføre sin Skizze af det opgivne Sujet (Act. 3 Cap.): Petrus som helbreder den Værkbrudne. For dette Basrelief tilkjendtes ham den store Guldmedaille den 14de August 1793. Derved følger, som bekjendt, Adgang til at gjøre en Treaars Udenlandsreise paa Akademiets Bekostning, hvilken Th. dog først tiltraadte 1796, fordi Stipendiet da først blev ledigt. I Mellemtiden forfærdigede han mangt vakkert Arbeide, og gjorde Bekjendtskab med adskillige Videnskabsmænd, saa som Abrahamson, Rahbek, Th. Thaarup og Steffens. I disse Mæneds glade og aandfulde Selskab befandt han sig gjerne; "dog synes den stille Genius ogsaa her at have sidder ved hans Side og at have gjort ham mere til Bestuer og Jagttager, end til en overgiven Selskabsbroder — — . I sit Udvortes jagttog han en Belanstandighed, der for dem, som besøgte ham i det fattige Hjem, skal have staaret i en paafaldende Modsetning til hans Families hunslige Forhold. Undertiden beklagede han sig over at maatte modtage saamange Besøg, da hans Arbeidskammer dertil var saa usikkert; men, da engang en af hans Venner tilbød ham et Værelse hos sig, afslag han det paa Grund af, at det funde synes, som om han foragtede sine fattige Forældre. Om hans Charakteer som Yngling hores af hans Jevnaldrende forskjellige Meninger — — . Deri synes

(49 *)

Alle at være enige, at han staer for deres Erindring som en elskelig, i sig selv fordybet, ung Kunstner, hvis forklarede lyseblaae Die prophetisk viste som i et Speil, hvad han engang i Kunsten skulde aabenbare, og, at han hverken funde siges at være besteden eller forængelig; men at han elskede sin Genius fremfor Alt." (Af denne Charakteristik fremgaaer, at han var ydmig som Menneske, og selvstændig som Kunstner — de skjonneste Epitheter, Nogen kan onse at tillegge sin beundrede Heros). Fru Brun har sagt: "at han voxede op, saa ganske overladt til sig selv og den gunstige Natur, som det vel er muligt at tænke sig et Menneske, født i en civiliseret Stat." Hvorledes disse Ord maae forstaaes, har Prof. Th. viist: men Rec. maa, for Kortheds Skyld, forbigaee dette som meget andet. Vi maae ledsgage vor Kunstner til den evige Stad, hvor han skulde erhverve sig et Navn for Evigheden.

Fregatten *Thetis*, der medtog Skulpturens "Cæsar," medtog ikke Cæsars Lykke. Den lettede Anker d. 20de Mai 1796; men ved Begyndelsen af A. 1797 havde Thorvaldsen ikke naet Italiens Fastland. Han var endnu paa Malta, hvorfra han, utaalmodig, gif paa en aaben Vaad til Palermo, og derfra med Paketten til Neapel. Her stod han i Kunstens Fosterland, i Naturens Paradiis; men uden Venner, uden Bekjendter, og uden at forstaae Landets Sprog. Hvad Under, at han — som Fru Brun siger — ei solede sig lykkeligere ved det skjonne Parthenopes herlige Ryster, end ved Barbariets?

(som han med Fregatten havde gjæstet). Hjemveen havde nær drevet ham ombord igjen for at vende tilbage til Danmark; men Undseelse og Pligtfolelse holdt ham tilbage. Den 8de Marts 1797 ankom han til Rom; og denne Dag har han siden kalder sin anden Fødselsdag.

Hvad Thorvaldsen her i 34 Aar har præsteret, er aldeles skiftet til at gjøre os mindre vanstre, naar vi læse om Phidias's, Michel Angelos, Raphaels forbausende Kunstnervirksomhed. Hvad Hr. Thiele beretter, er Læserne af denne Tidende allerede i de store Grundtræk bekjendt; og at meddele Detaljen om Thorvaldsens samtlige Arbeider, vilde hverken bestaae med disse Blades Plan, eller være Net imod den omhyggelige Førfatter, hvis Fortælling ei bør udstykes i Udtog, men læses heel og holden. Dertil henvise vi derfor det kunstelstende Publicum. Kun et Par epochegjørende Momenter maa det endnu tillades os at uddrage, idet vi bemærke, at af de tre Classer, hvortil Thorvaldsens Værker henhøre, er det kun de twende (men de i hoi Grad vigtigste) Classer, nemlig Statuer og Basrelieffer, som Prof. Th. gjennemgaaer; da han derimod forbigaer den tredie, saare talrige (men, sammenligningsvis, for Kunsten mindre vigtige) Classe af Büster. Af saadanne har Thorvaldsen forstået et Par hundrede; men det vilde nu være umuligt at stafte noialgtige Tegninger af dem. Ei heller vilde dette Arbeide, om det var muligt, stafte Kunsthistorien en forholdsmaessig Fordeel. De forbigaes

dersor efter Neglen; dog omtales enkelte leilige hedsviis.

Det er allerede anmørtet, at iblandt Basrelieferne, Ordet taget i antik Forstand, (naar vi sige Thorvaldsens), da er det just det samme, som om vi sagde: hele den nyere Tids indtager Alexanders Triumphtog den første Gang. Just eet Decennium tidligere gjorde hans Statue Jason en lignende Epoche i sit genre. Allerede i April 1801 (da Danmarks Argonauter henteede sig, vel ikke et gyldent Skind, men eviggronne Laurboer paa Kjøbenhavns Ryg) stod Jason færdig med sit Blæs, modelleret i Leer. Men den tildrog sig ikke særdeles Opmærksomhed, og da Thorvaldsen ikke havde Raad til at lade den forme og afstøbe, sonder slog han ogsaa denne Statue, som han havde gjort ved mange tidligere. I Føraaret 1802 var hans forlængede Stipendium udloben. Hans Reise fra Rom udsattes for at han 1803 kunde filtræde den i Selskab med Zoega (af alle Videnskabsmænd vist nok den, som har gavnet Thorvaldsen meest ved sin strænge og indsigtfulde Kritik, ihvorvel man under tiden har overvurderet Indsydelsen deraf paa den genialste Kunstner.) Zoega forandrede sin Beslutning; og imidlertid var Thorvaldsen aldrig blevet greben af en uimodstaelig Lyst til at fremstille den stolte Argonauter-Hødding. Jason fremstod aldrig under hans Hænder, og (tilsvoier Thiele sindrigt) ligesom for at tilvisse sig Seieren — i overnaturlig Styrrelse. Fru Brun, som var Bidne til

det Vidunder, hvorledes denne Heros fremsprang af Thorvaldsens Hjerne, ligesom Minerva færdum af Jupiters, har kaldet Jason "den sidst færdigblevne Antike." Ved den vandt Mesteren europæisk Erkjendelse: Zoega, den strængeste Dommer, saae den perikleiske Tidsalder at vende tilbage og tilføjte sin Ven Bifald; Canova, den hæderkronede Medbiller, erklærede med Overraskelse: "at denne Statue var gjort i en ny og grandios Stil." Fernow domte, at man i hele den nyere Tid ikke havde set et Værk i en saa reen og stor Stil. Kort sagt: det gyldne Blæs var anden Gang erobret; men denne Gang ikke af Argonauten Jason i Colchis, derimod af Ridderen Alberto i Rom. Alligevel syntes det en rum Tid, som om det gyldne Skind denne Gang ei skulde medføre Guld, men lutter Ere. Ingen tænkte paa at bestille sig et Exemplar af det beundrede Kunstværk. Kunstneren, overvældet af Lovtaler, men med alle Lommier tomme, tænkte for Alvor paa Hjemreisen, og havde allerede indpakket sin Kuffert, ja surret den fast paa Vognen, da hans Reisefælle, Billedhuggeren Hagemann fra Berlin, af Mandag paa Pas, maatte udsette Afreisen til næste Dag; og hvad skeer? — Enhver som har Die til at see Forsynets Finger i Styrelsen af Menneskenes Skjænner, han høre! — netop paa den Dag, da Afreisen blev forhindret, fører en Lejetjener den rige Banqvier, Sir Thomas Hope, til Thorvaldsens lille Studio; og Hope, en ligesaa kunstforstådig og liberal som riig Mand, spørger Kunstneren, hvormeget

denne Statue, udført i Marmor, vilde koste, og da den bestedne Mester — glad ved den uventede Udsigt til at udføre sin Billedskotte — svarer 600 Zechiner, indvendte Hope, at dette jo var en Spotpris for et saadant Arbeide, og tilbød at ville betale 800. "Dette Dieblik var det afgjorende i høns Liv, hans Gjenførsel i Kunsten. Fra nu af traadte han frem paa sin berommelige Kunstnerbane og havdede ved hvert nyt Arbeide end mere den høje Rang, som selv hans Modstandere omfider ikke længer kunne gjøre ham stridig."

Hans første Basrelief i Rom var Achilles og Briseis, hvoraf det første Exemplar i Marmor blev kjøbt af von Nopp i Mitau. Siden have Kunstmennet næsten i alle Europas Lande sogt at tilsvende sig Thorvaldsenske Arbeider. Allevegne, saa vidt de adspredes, tjene de til at være en reen Kunstsands, til at forherlige Kunstneren og med ham det danske Navn. Charlottenborg indslutter allerede en stor udvalgt Samling. Vor Frue Kirke i Københavns havn og Christiansborg Slot frembyde Bestkueren, iblandt saa meget Skjont og Herligt, intet Herligere end Thorvaldsens Værker. Maatte en gunstig Skjæbne endnu længe bevare os den uforlignelige Kunstner! Og maatte hans Biograph have samme afgjorte Held under anden Deels Udarbejdelse, som han har havt med den første! Fortællingen standser her ved Aaret 1813. Den er, som man af Professor Thiele kunde vente den, naturlig, simpel, smagfuld, og saa langt fra at være hvad Mange maaстee af en Digter

vente) overlaesset med Prydelsær, at adskillige betydningsfulde Begivenheder endog fremstilles uden mindste Ornament, uden mindste Reflexion. Recensenten anseer denne bemærkning for at indeholde snarere Noes end Daddel. Ogsaa Thorvaldsen er en Hader af enhver uvedkommende Prydelse. Beskrivelsen over Arbeiderne er efter Tidsordenen indslættet paa sit Sted, den er i Almindelighed rigtig, og Betydningen angivet i Kunstnerens Aand *); undertiden ledsages den af Forfatterens egen Dom,

*). Herfra findes sjeldent en Undtagelse. Som saadan kunde nævnes hr. Professorens Forklaring af tvende Christiansborgske Basreliefs. Tavle XXX skal i Herkules vise os Billedet af "Modighed efter det overstandne jordiske Liv," og Hebes Beroring af Skaalen med den venstre Haand tillægges den Grund, at hun vil rette Skaalens Stilling i Heroens usikre Haand. Herkules's ene Arm skal som træt hvile paa Kollen. Recensenten har adspurgt en Kunsthender, der ligesaa lidet som han fandt i Kunstoerket Spor til sig Modighed, og som angav en anden naturligere Grund til at Hebe berorer Skaalen, idet hun ifsjenker. Om Tavlen XXXI hedder det: "Gudinden for den strange Gjengjeldelse foreloser Dommeren, Jupiter, Menneskenes Bedrifter." Ingen Betragter kan nægte, at denne Forklaring over Nemesis's Fremtræden for Jupiter jo meget vel kan bestaae med det, vi see i Basreliefet. Men den kan neppel have været Kunstnerens Menig, efterdi den ikke var den classiske Oldtids, med hvilken han ellers viser sig fortrolig. Dog er det muligt, at Thorvaldsen her er afveget lidet fra de gamle Myther,

undertiden af Andres Domme. De sidste læses sædvanlig i Annærværkene, hvilke indeholde en literaturam Thorvaldsenianam in nuce. Prof. Thiele gjor sig selv Uret, naar han i Fortalen Pag. XXII siger: "Jeg er mere indtaget af Beundring og af Kjærlighed til Thorvaldsen og hans Arbeider end det vel er gavnligt for en historisk Fortælling"; thi hans Kjærlighed og Beundring har — som altid den velgrunde Kjærlighed — ifkun været Bogen til Gavn; aldrig til Skade. Det er kun den blinde tankeløse Beundring, der skader. Den frembringer flane Smigrere og svulstige Panegyrister, imedens den følelsefulde, paa Fortjenestens Erkjendelse hvilende Beundring avler taknemmelige Kunstdommere og bestedne Mindetalere. Sproget er ikke allevegne saa correct, som Recensenten havde ventet af Prof. Thiele.

Til Slutning skalde Rec. ogsaa tilføje en Dom om Værkets 81 Kobbertavler. Herved befinder han sig i en vis Forlægenhed, da han sætter grundet Mistillid til sin ringe Kunst-Indsigts. Efterdi flere unge Kunstnere have arbeidet derpaa, vil Ingen vente, at Alle skalde have skilt sig lige godt, eller Alle til Fuldkommenhed, ved Arbeidet. Nogen, ja ikke saa ganske lidet Forskjellighed vil man let opdage, naar man f. Ex. sammenligner de fortreffelige Tavler der fremstille Alexanderstoget, eller Tab. VII,

for at komme Nutidens Anskuelse desto nærmere. Nemesis behovede ikke at opstrukke Menneskenes Besdrifter i en Rolle for at erindre dem.

XVI, XVII, XIX, XXIV, XXXVI, XL, XLVII, XLVIII, L med Tab. VI, XV, XXI, hvilke tre vel turde høre til de mindst lykkede. Ellers vil man finde, at Billederne træde frem baade livligt og smukt begrændede. I Contourerne er det naturligvis det smagfulde Valg og den tilborlige Afveksling af de sterkere og svagere Linier, der tilveiebringer dette behagelige Indtryk. Da Kunstnerne ei ere nævnedes, vide vi ikke, hvem vi skyldte denne Nydelse, undtagen ved Titelkobberet, som er stukket af Hr. Eckersberg Junior, der ved dette som ved flere Arbeider har givet os Forvisning om, at han er en Kunstner, værdig det høit agtede Navn, han bærer. Glædeligt er det, at Hr. Professor Thiele har funnet finde et tilstrækkeligt Aantal af unge danske Kunstnere til at stikke saa mange Plader. Han taler med samme Bestedenhed om disses Præstationer, som om sine egne, idet han siger (Pag. XXIII). "Jeg overdrog det til adskillige Kunstnere, deels i Rom, deels i Kjøbenhavn, at tilveiebringe en fuldstændig Samling af Omrids efter Thorvaldsens Statuer og Basrelieffer. At man ved nogle saa af disse har maattet tage sin Tilsigt til Blade af forhenværende Kobberværker, er tildeels skeet af Nødvendighed, forsaavidt som de originale Forbilleder, deels assendte til deres Bestemmelsessteder, deels hensatte og skjulte, ikke vare tilstede for Legnerne; Hovedsagen funde dog ikke være i de vedfsiede Omrids at levere egentlige Kunstværker, men kun Midler, hvorved

Compositionerne kunde blive mere an-
skuelige." Hermed er snarere sagt for lidet end
for meget. Angaaende Papiret, hvorpaa Aftrykkene
ere gjorte, da er det det bedste, som haves. Samme
Noes fortjener Værket, betragtet fra den typogra-
phiske Side. Det gør det Thieleske Officin me-
gen Ere.

København, d. 19de November (Thorvaldsens
Fødselsdag) 1831.

J. M.

M e t r o l o g.

Amtsprobst

Matthias Frederik Georg Bøgh.

Den danske Kirke har atter tabt en af sine elskeligste
Lærere. Hvo kjendte salig Bøgh uden at elske ham?
Hvo talede blot eengang med ham uden at indtages af
hans Blidhed og Forstandighed? Hans Beskedenhed
elskede det stille Liv; alligevel vil han længe mindes baade
for sine egne Dydres Skyld og som Bisshop P. E.
Müllers Lærer.

Han blev fød den 25de Novbr. 1762 i Kjerte-
minde, hvor hans Fader Niels Seidelin Bøgh
(ogsaa bekjendt i Literaturen) den Gang var Sogne-
præst. Temmelig sildigt begyndte Sønnen at studere.
Han var 15 Aar gammel, da han 1777 sattes i Odense

Skole, hvor han fuldendte sit Cursus i 6 Aar, og
især kom til at skynde den lærde Hector Tauber meget.
Allerede i Alaret 1778 mistede vor Bøgh sin Fader,
hvorved hans Ungdomsvei blev træng at vandre. 1783
dimitteredes han til Universitetet, og maatte her fortjene
sin Underholdning ved at undervise. Han var — som
man let kan tænke, og som Undertegnede desuden ved
af Hr. Bisshop Müllers Bidnesbyrd — en samvittig-
hedsfuld Lærer: intet Under altsaa, at hans egne Studier
rykkede langsomt frem. Allerede i Bøghs Natur
var der Anlæg til en vis betænk som og langsom Grun-
dighed i alt, hvad han foretog sig. Han fik dersor
først sin Attestats 1792, da han var 30 Aar gammel.
Menop i dette Aar dimitterede han sin ovennevnte, siden
saa borsomte, Discipel til Universitetet, efterat han
havde været Lærer i hans Faders, sal. Conferentsraad
Müllers Huus siden 1786. Endnu en tredie Be-
givenhed i Bøghs Liv hører til samme Aar, da han om
Joraaret 1792 blev Informator ved Landcadet: Academiet
i Religion, Dansk og Tysk. Dette Embede gav
ham Anledning til at tenke nøjere over Modersmalet
og dets Grammatik, hvilket Studium stedse blev ham
kjert. Næsten alle hans udgivne Skrifter høre til dette
Fag f. Ex hans danske Sproglære (1800 og 3die
Oplag 1808), hans Forslag til en Lovcommis-
sion for det danske Sprogs Netskrivning
(Minerva, 1805, 2det Bind) — en Idee, som sal.
Etatsraad Bærens siden videre bearbeidede — hans
Dansk-orthographiske Undersøgelse (drof-
tet i Lit. Tidenden No. 38 og 46 for 1813), hans Af-